

## СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Регина Далкалъчева  
за хабилитационния труд на гл. ас. д-р Капка Николаева Кънева

във връзка с обявен конкурс за академична длъжност доцент в направление 8.2.  
Изобразително изкуство (по „Композиция-книга“ и „Печатна графика“)  
в катедра „Книга, илюстрация, печатна графика“  
на Национална художествена академия, София

Конкурсът за доцент за нуждите на катедра „Книга, илюстрация, печатна графика“ в НХА е обнародван в бр. 47 на Държавен вестник от 24.06.2022 г. Документи за участие е подала гл.ас. д-р Капка Кънева, която е единствен кандидат. Документацията е подадена в нормативно установения обхват и няма процедурни нарушения. Представените от кандидатката наукометрични показатели отговарят на националните изисквания за заемане на академичната длъжност.

Приложената към хабилитационния труд творческа биография съдържа изключително голям брой самостоятелни изложби, изяви, участие в общи изложби, отличия и награди, публикации, които свидетелстват за големия професионален опит на художничката и изключително активната ѝ творческа работа. К. Кънева е един от най-търсените и успешно реализирани съвременни художници, работещи в областта на книжния дизайн, илюстрацията и приложната графика, и е удостоена с най-високо признание от страна на издателите, професионалната общност и публиката. Няма да се спирам поотделно на описаните подробно биографични детайли, тъй като считам за по-важно да се фокусирам върху художествените качества и постижения в творчеството ѝ.

Предоставеният хабилитационен труд, съдържащ текст и визуални примери за множество успешно реализирани проекти, съдържа увод и пет големи раздела, които произтичат от особено широкия периметър на художествена и дизайнерска проблематика, с която е ангажирана професионалната работа на кандидатката. В своята цялост той очертава нейната дълбоко осмислена идейна и естетическа позиция на пълноценен художник, която тя успешно развива и осъществява в сложната и определена от множество условия практика на книгоиздаването.

Крайъгълният камък, въз основа на който е изграден приносният фундамент в реабилитационния труд, са създаваните от художничката пластични хартиени обекти, които под формата на илюстративни изображения биват интегрирани в реализираните от нея дизайн на книги и илюстрации. Макар че използването на хартията като алтернативно изобразително средство да съществува като принцип в съвременната (и в класическата) илюстрация и е практикуван от не голям брой илюстратори, оригиналният подход на Капка Кънева има пълното основание да бъде определен като уникален и напълно авторски, и съответно представлява един от основните приноси в творчеството ѝ. Развит като специфичен авторски модел и утвърден до степен на разпознаваема художествено пластическа лична платформа – той е дефиниран от редица стилистични особености, които го отличават от всичко подобно, реализирано в територията на книгоиздаването извън България. Реабилитационният труд съдържа полезно описание на цялостния генеративен процес, който заедно с анализ на изведената като краен резултат художествена образност дава възможност да бъдат отбелязани няколко забележителни характеристики. Картиното изображение се осъществява чрез средствата на своеобразен обемен колаж, който съдържа един или множество в различна степен триизмерни елементи от хартия, които са съотнесени спрямо двуизмерната изобразителна равнина и създават впечатление за барелеф. Това поражда сложно, но същевременно и условно, партниране между двуизмерни и триизмерни съотношения в композицията, чиято ракурсивна трансформация се определя и от съзнателно избраната гледна точка на фотографско заснемане.

Друга фундаментална особеност с приносен характер в авторския подход на К. Кънева е използването на светлината, която е активирана като основно изобразително средство със силно изявена рисувателна функция. Насоченият с различна степен на острота и категоричност светлинен сноп, освен че изявява собствения обем на хартиения обект, но и чрез хвърлената от него сянка (сенки) поражда вторична, паралелна визуална реалност в изображението, която освен чисто формален ефект в определени случаи има и ролята на самостоеен наратив или надграждащ смисъл. Осъзнаването на уникалния потенциал на светлината, вдъхновява художничката и за серия инсталационни обекти, които напускат специфичното пространство на книгата и се разгръщат в реалното.

Сама по себе си провокираща извънредно голям интерес у зрителя, създадената от кандидатката книжна пластика придобива още по-голям мащаб на въздействие, когато бива интегрирана в художественото единство на сложната синкретична композиция на книгата. Реализираният от кандидатката дизайн на

корици се отличава с иновативна визия и авторска определеност на изданията, което ги отличава като силно разпознаваеми спрямо съществуващата в България и по света книгоиздателска продукция. В тази връзка като отделен принос в творчеството на К. Кънева трябва да бъде отбелязана нейната изключително висока култура и естетически вкус по отношение на типографията, която чрез деликатни акценти или композиционни трансформации се превръща в неделима съставна част от цялостната графична концепция на корицата.

От многото включени в хабилитационния труд произведения бих искала да отбележа онези от тях, за които считам, че имат особено специфичен принос в съвременното изкуство на книгата. В серията корици за библиотечната поредица „El Arbol de los Clasicos“ на издателство Oxford University Press К. Кънева успява да изведе мощна графична визия, чиято силна знаковост представлява най-висока степен на смислово обобщение на класическия литературен текст. Функционално коректна, но същевременно и силно интригуваща визуална стилистика, която привлича вниманието и провокира интереса на младия читател, визиран в случая като основна таргет група. Дизайнерското решение за поредицата гарантира нейната категоричната визуална разпознаваемост, в рамките на която смяната на атрактивно илюстративно изображение осъществява уникалната идентичност, и съответно различимост на всяко отделно издание.

В отличие от пределната чистота на графичната образност в коментираната библиотечна поредица, са изключително богатите, но същевременно и майсторски пластически и естетически овладяни композиции в сериите илюстрации към изданията, предназначени за деца „Кухнята на госпожа Черешова“ от Силвия Прат, „Железният човек“ от Тед Хюз и „Четвъртото неизвестно: Амалия“ на Асен Сираков. Като особено постижение в тях считам сложно генерираното формообразуване на обема, пространството и ракурсите, които са изградени чрез многопластовото съчетаване и съпоставяне на множество хартиени елементи. За разлика от сетивната условност на предназначената за възрастни читатели хартиена пластика, то използваните в детската илюстрация цветни хартии, надградени с разнообразни сгъвания, прорези и релефни текстури – добавят и усещане за осезателна материалност към цялостното си визуално въздействие.

С особено висока естетика се отличават илюстративните изображения, създадени за поетични сборници. Тяхната рафинирана графичност и нееднозначен наративен смисъл ги превръща в метафоричен ключ, който отключва асоциативното възприятие и осмисляне на зрителя/читател, активирайки го като съавтор при генериране на авторските послания.

## **Заклучение**

В заключение считам, че представеният хабилитационен труд съдържа респектиращо количество доказателства за авторската иновация и безспорно високите творчески, професионални и артистични постижения на Капка Кънева в областта на дизайна на книги и илюстрацията. Имайки предвид изложените по-горе анализи и изведени приноси в творческата дейност на кандидатката, убедено изразявам своята положителна оценка за нейната кандидатура в обявения конкурс и предлагам гл. ас. д-р Капка Николаева Кънева да бъде удостоена с академичната длъжност „Доцент“ в направление 8.2. Изобразително изкуство (по „Композиция-книга“ и „Печатна графика“).

21. 05. 2023 г.

доц. д-р Регина Далкалъчева